NEPAL LIVESTOCK SECTOR INNOVATION PROJECT

Project Districts

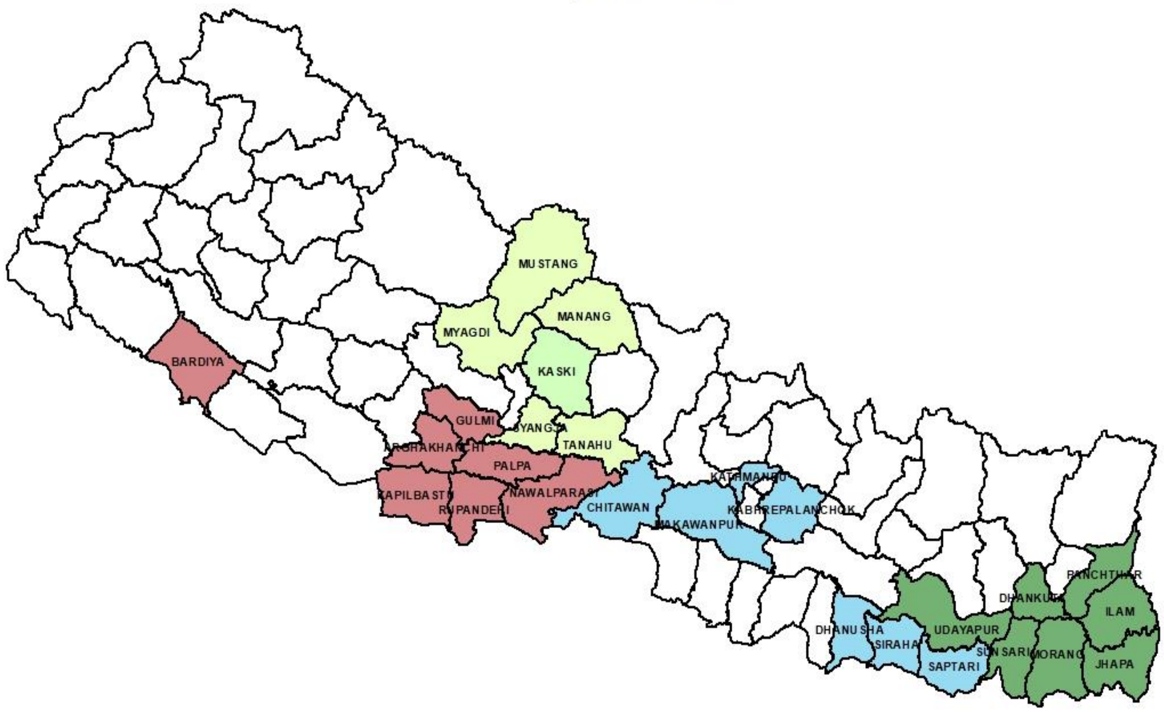

नेपाल लाइभस्टक सेक्टर इनोभेसन आयोजना

परिचय

नेपाल लाइभस्टक सेक्टर इनोभेसन आयोजना विश्व बैंकको (आ.डि.ए) ८० मिलियन अमेरिकि डलर ऋण सहयोग सहित कुल ११५ मिलियन अमेरिकि डलरको लागतमा नेपालको पशुसेवालाई सुदृढिकरण गर्दै नविन प्रविधिको माध्यमबाट उत्पादन र उत्पादकत्वको बृद्धि, मूल्यश्रृखलाको विकासको साथै जलवायु उनुकुलन प्रविधिहरुको विकास र उपयोग गर्ने गरि तयार गरिएको आयोजना हो। यो आयोजना आ.व. ०७४/७५ देखी कार्यान्वयनमा आएको छ ।आयोजनाले 2८ वटा जिल्लाका २९० वटा पालिकाहरुमा आफ्ना सेवाहरु संचालन र विस्तार गर्ने छ। आयोजना संचालनको लागि केन्द्रमा आयोजना व्यवस्थापन कार्यालय र मोरङ्ग, हेटौडा, पोखरा र बुटवलगरि चारवटा स्थानमा विकेन्द्रित सहयोग इकाइहरु रहनेछन्।

यस आयोजनामा चारवटा संभाग र आठवटा उप-संभागहरु रहेका छन र यस आयोजनावाट उपलव्ध गराउने अनुदान वीत्तीय सस्थामार्फत गराउने नविनतम प्रयासको सुरूवात गरिएको छ । यस आयोजना मार्फत वाख्राको मूल्य श्रृंखला विकास, दुग्ध मूल्य श्रृंखला विकास र च्याङ्ग्रा मूल्य श्रृंखला विकासमा वीस प्रतिशत कृषक तर्फवाट सो लगानी तीस प्रतिशत वीत्तीय सस्थामार्फत ऋण प्रवाह र वाँकि पचास प्रतिशत आयोजनाको तर्फवाट अधिकतम एक करोडसम्म अनुदान दिने व्यवस्था गरिएको छ । छनौट गरिएका मूल्यश्रृखलामध्ये वाख्रा र दुग्ध आयात प्रतिस्थापन र पस्मिनाले निर्यात प्रर्वद्धनमा सहयोग पुर्याउने लक्ष्य लिइएको छ।

साना तथा मझौला कृषक केन्द्रित यो आयोजनाको अवधिमा करिव पाँच सय जना उद्यमीहरुको तयार हुने र दुई लाख कृषक परिवार पशु सेवा प्रसार कार्यक्रमवाट लाभान्वित हुनेछन्।आयोजनाको अवधि ६ वर्षको हुनेछ।

सम्झौता मिति : २१, जनवरी २०१८ (माघ ७, २०७४)

आयोजना प्रभावकारी भएको मिति : २८, फेब्रुवरी २०१८ (फागुन १६, २०७४)

बिश्व बैंक (आई.डि. ए) ऋण सहयोग: ८० मिलियन यू एस डलर

आयोजना समाप्ति मिति: जुन ३०, २०२३ (अषाढ १५, २०८०)

आयोजना लागु हुने पालिक संख्या : २८ जिल्ला, २९० पालिकाहरु

कार्यक्रम कार्यान्वयन केन्द्रहरु : ५(१आयोजना ब्यवस्थापन ईकाइ तथा ४ बिकेन्द्रित सहयोग ईकाइ)

आयोजनाको उदेश्य

पशुवस्तुहरुको उत्पादकत्व वृद्धि, पशुजन्य उत्पादनहरुको मूल्य श्रृंखला अभिवृद्धिका साथै साना पशुपालक कृषकहरु र पहिना गरिएका मूल्य श्रृंखलामा आधारित उद्यमहरुको जलवायु अनुकुलन क्षमतामा सुधार गर्ने।

आयोजना लागु हुने क्षेत्र

यो आयोजना नेपालको विभिन्न पाँचवटा प्रदेशका २८ वटा जिल्लामा सन्चालन हुनेछ। केन्द्रमा एउटा आयोजना व्यवस्थापन कार्यालय र सो आयोजना व्यवस्थापन कार्यालयलाई सहयोग पुर्याउन चारवटा विकेन्द्रिकृत सहयोग ईकाइहरु मार्फत यो आयोजना संघ, प्रदेश र स्थानीय तहको समन्वयमा कार्यान्वयन गरिनेछ ।

क्र.सं.	**जिल्ला**	**प्रदेश**	**विकेन्द्रिकृत सहयोग ईकाइ रहने स्थान**
१	**पाँचथर, इलाम, झापा, धनकुटा, उदयपुर, मोरङ्ग र सुनसरी**	**१**	**विराटनगर**
२	**सप्तरी , धनुषा, सिराहा, काभ्रेपलाञ्चोक, काठमाण्डौ, मकवानपुर र चितवन**	**२ र ३**	**हेटौडा**
३	**स्याङ्जा, कास्की, मुस्ताङ्ग, मनाङ्ग, तनहु र म्याग्दी**	**४**	**पोखरा**
४	**रुपन्देहि,नवलपरासि, नवलपुर, गुल्मी , अर्घाखाँची , कपिलवस्तु , पाल्पा र बर्दिया**	**५**	**बुटवल**

आयोजनाका सम्भागहरु

यो आयोजना संघ, प्रदेश र स्थानीय तहका सरकारसँगको समन्वयमा र कृषक समुह, सहकारी र नीजि क्षेत्रसँगको सहकार्यमा संचालन हुनेछ भने यसका संभागहरु hard investment (उत्पादनशील पूँजि, पशु सेवा र वजार पूर्वाधार विकाश) का साथै Soft Investment (क्षमता अभिवृद्धि, सस्थागत र नीयमन सुद्धिढिकरण) दुवै एकअर्कामा परिपुरक हुने गरी ब्यवस्था गरिएको छ । यस आयोजनाको सम्भाग र सो मार्फत संचालन गरीने कार्यक्रमहरुको उद्देश्य निम्नअनुसार हुनेछ।

सम्भाग	विवरण	उदेश्य
क	**संस्थागत तथा आवश्यक नियामक क्षमता सबलिकरण:**	पशु सेवा क्षेत्रको सुद्धिढीकरणको लागि कृषि तथा पशुपन्छी विकास मन्त्रालय र अन्तर्गतका क्षेत्रीय, पालीका र स्थानीय तहका कार्यालयको नीति, नियामक रुपरेखा तयारि, सुधार र कार्यान्वयन क्षमता सवलीकरण ।
ख	**पशु सेवा क्षेत्रमा नविनता प्रवर्द्धन तथा पशु सेवा प्रवाहको आधुनिकिकरण**	विशेष मूल्य श्रृंखला (दुध, वाख्रा र च्याङग्रा) को उत्पादन र उत्पादकत्व वृद्धि गर्ने र उत्पादकलाई वजारीकरण गर्न योग्य परिमाण उत्पादन गर्न सहयोग गर्ने।यो अवधारणाले उत्पादनमा असर गर्ने प्रमुख तत्वहरुको (पशु स्वास्थय, जातीय सुधार, पोषण र वथान व्यवस्थापन) विस्तृत एव उपयुक्त सन्तुलन गर्न सहयोग पुर्याउदछ ।
ग	**बिशेष पशुजन्य उत्पादनहरुमा साना किसान समावेशी मूल्य श्रृंखला प्रबर्द्धन**	आयात प्रतिस्थापना (दुग्ध उत्पादन र खसिको मासु) र निर्यात प्रर्वद्धन(च्याङग्रा पश्मिना)मा सहयोगको पुर्याउने उदेश्यले वित्तीय सस्थाहरुमार्फत नविन अवधारणामा छनौट गरिएका मूल्यश्रृंखलामा अधिकतम रु १ करोड अथवा आयोजनाको कुल लगानीको ५०% जुन कम हुन्छ सो रकम पूरक अनुदानको रुपमा उपलव्ध गराइनेछ।
घ	**आयोजना ब्यवस्थापन तथा ज्ञान सम्बर्द्धन**	आयोजनाको प्रभावकारि रणनीति, कार्यान्वयनयोग्य योजना निर्माण, अनुगमन एवं कार्यान्वयनको सुनिश्चिता गर्नुका साथै प्राप्त सहयोगको प्रभावकारी परिचालन गरी सम्भाग क,ख,ग र घ अन्तर्गत कृयाकलापहरुका साझेदार/ सरोकारवालसँग समन्वय गर्ने । आयोजनाले स्वीकृती जनाएको सुरक्षाको परिपालना, परिणाम, मध्यकालिन र अन्तिम नतिजा मूल्याङ्कन गर्नुका साथै त्यसले साना किसान/ उत्पादक सस्था/ कृषि उद्यमीहरुमा पार्ने प्रभाव समेत मूल्याङ्कन गर्ने। आयोजनको कृयाकलाप, परिणाम,असल अभ्यास र सिकाईवारे विभिन्न सरकारी तथा नीजि क्षेत्रसँग प्रभावकारी संचार गर्ने।

आयोजनाको अपेक्षित उपलब्धिहरु

- दुग्ध उत्पादन गाईको ४५० ली. र भैसीको दुग्ध ६४० ली. प्रति वर्ष उत्पादनवाट ४०% वृद्धी गरिने छ।
- मासुको हाल भैरहेको उत्पादनमा थप ४०% वृद्धी हुनेछ।
- च्याङ्ग्राको उन उत्पादन हाल १५०-१७० ग्राम/प्रति वर्ष/ इकाई भएको मा आयोजनाको अवधिसम्म ८०% ले वृद्धि हुनेछ
- उत्पादित वस्तुहरुको विक्री ३० प्रतिशतले वृद्धी हुनेछ।
- नविन्तम पशु सेवा प्रसारको उपयोग २,००,००० कृषकहरु ले गर्ने छन्।जसमा ४५% महिलाहरुको सहभागी हुने छन्।
- आयोजनाले ५०० वटा उद्यमीहरु लाई (दुग्ध, मासुजन्य र पस्मीना) अनुदान उपलव्ध गराई दुग्ध र मासुजन्यमा आत्मनिर्भर्ताको साथै पस्मीनाको निर्यात प्रवर्धनमा सहयोग पुर्याउने छ।